ठक् । १इतिहासप्रन्थलब्धे २तद्वेत्तरि ३तदध्येतरि च ।

ऐतिह्य न० इतिह पारम्पर्योपदेशः अनिर्दिष्टप्रवक्तृकोपदेश इति यावत् स्वार्थे ष्यञ् । पारम्पर्योपदेशे । यथात्र वटे यक्षः प्रतिवसतीत्यादि परम्परोपदेशमात्रम् न तु केनाप्येतदुपलब्धं कथितम् । अष्टप्रमाणवादिनः पौराणिका इदं प्रमाणान्तरमुरीचक्रुः तदेतन्मतं सां० कौ० निराकृतम् यथा "यज्ञानिर्दिष्टप्रवक्तृकं प्रवादपारम्पर्यमात्रम् इति होचुर्वृद्धा इत्यैतिह्यं यथा इह वटे यक्षः प्रतिवसतीति न तत् प्रमाणम् अनिर्दिष्टप्रवक्तृकत्वेन संशयितत्वात् आप्तप्रवक्तृकत्वनिश्चये त्वागम इत्युपपन्नं त्रिविधम् प्रमाणमिति" "स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिह्यमनुमानं चतुष्टयम्" ऐतरे० "ऐतिह्यमनुमानञ्च प्रत्यक्षमपि चागमम् । ये हि सम्यक् परीक्षन्ते कुतस्तेषामबुद्धिता" रामा० । [साधौ

ऐदंयुगीन त्रि० इदंयुगे साधु प्रतियुगा० खञ् । इदंयुग-

ऐनस न०एन एव प्रज्ञा०स्वार्थे अण् । पापे ।

ऐन्दव न० इन्दुर्देवताऽस्य । १मृगशिरोनक्षत्रे २इन्दुदेवताके हविरादौ त्रि० । तस्येदम् अण् । ३चान्द्रे मासे पु० "ऐन्दवस्तिथिभिस्तद्वत् संक्रान्त्या सौर उच्यते" सू०सि० । ४चन्द्रसम्बन्धिनि त्रि० । इन्दुःइन्दुलोकप्राप्तिः प्रयोजनमस्य अण् । ५चान्द्रायणे व्रतभेदे । "सङ्क्रान्तिकल्यात्तु मासं शोधनमैन्दवम्" मनुः । "कर्त्तव्यमैन्दवद्वयम्" स्मृतिः तद्व्रतस्य यथा चन्द्रलोकप्राप्तिफलकत्वं तथा चान्द्रायणशब्दे वक्ष्यते । ६सोमराज्याम् स्त्री ङीप् ।

ऐन्द्र त्रि० इन्द्रोदेवताऽस्य अण् । इन्द्रदेवताके १हविरादौ "ऐन्द्रं दधि ऐन्द्रं पयः" श्रुतिः । २कश्विशेषे स्त्री । "ऐन्द्रा गार्हपत्यमुपतिष्ठते" श्रुतिः । सा च कक् "कदाचन स्तरीरसीत्यादि" । ३तद्देवताके ज्येष्ठानक्षत्रे न० "ऐन्द्रे गुदः शची चैव प्राजापत्ये रविस्तथा" प्रा० त० पुरा० । तस्येदम् अण् । ४इन्द्रसम्बन्धिनि त्रि० "कटुं हि राज्यं पदमैन्द्रमाहुः" "ऐन्द्रं पदं भूमिगतोऽपि भुङ्क्ते" रघुः । ऐन्द्रं स्थानमुपासीना ब्रह्मभूता हि ते सदा" "ऐन्द्रस्थानमभिप्रेप्सुर्यथाशक्त्यजयमव्ययम्" मनुः । ५तच्छक्तिरूपदेवीमूर्त्तिभेदे स्त्री ङीप् । "ऐन्द्रीतमसुरेश्वरम्" देवीमा०तन्त्रोक्ते भूतशुद्ध्यङ्गे ६धारणाभेदे "ऐन्द्रा धारणया देहं स्थिरीकृत्येति भूतशुद्धौ" रघु० । तत्र भवः अण् । ७अर्जुने ८वाजिवानरे च पु०तयोस्तत उत्पत्तिमत्त्वात् । अपत्ये तु इञ् । ऐन्द्रिरित्येव ९वनार्द्रके न०राजनि० । "ज्येष्ठे मूले च नक्षत्रे चरेद्यदि बृहस्पतिः । ऐन्द्रः संवत्सरः स स्यात् सर्वभूताभिवर्द्धनः" विष्णुध० उक्ते द्वादशवर्षमध्ये १०संवत्सरभेदे पु० । तत्फलञ्च "ज्येष्ठे जातिकुलश्रेष्ठो श्रेष्ठा नृपाः सर्वधर्मज्ञाः । पीड्यन्ते सर्वधान्यानि हित्वा कङ्गुयवीजानि" मत्स्य०त० ।

ऐन्द्रजालिक त्रि० इन्द्रजालेन चरति ठक् । मायाविनि (बाजिकर) जटाधरः ।

ऐन्द्रद्युम्न न० इन्द्रद्युम्नमधिकृत्य कृतमाख्यानमण् । इन्द्रद्युम्नरूपाधिकारेण कृते आख्याने "व्रीहिद्रौणिकमाख्यानमैन्द्रद्युम्नं तथैव च" भा०आ०१अ० । इदमाख्यानं व्रीहिद्रौणिकाख्यानात् परं मुद्रितभारते न दृश्यते क्वचित् पुस्तकान्तरेऽस्ति ।

ऐन्द्रमहिक त्रि० इन्द्रमहः प्रयोजनं कारणं फलं वास्य ठञ् । १ऐन्द्रमहकारणके २तत्फलके च ।

ऐन्द्रवायव त्रि० इन्द्रश्च वायुश्च इन्द्रवायू वायुशब्दपूर्वत्वात् देवताद्वन्द्वेऽपि नानङ् तौ देवते अस्य अण् । इन्द्रवायुदेवताके हविरादौ । ऐन्द्रवायवपात्रं तत्तस्य द्वितीयम्" शत०ब्रा० ४,१,५,१९ "यदैन्द्रवायवाभ्यान् प्रातःसवने" ४,४,१,१७ ।

ऐन्द्रशर्म्मि पु स्त्री इन्द्रशर्मणोऽपत्यं वाह्वा० इञ्-टिलोपश्च । इन्द्रशर्मनामकऋषेरपत्ये स्त्रियां ङीप् ।

ऐन्द्रहव त्रि० ऐन्द्रहव्यस्य क्षत्रः कस्या० अण् यञो लुक् । ऐन्द्रहव्यक्षत्रे । इन्द्रहूशब्दे इन्द्रहव्यसाधनं दृश्यम् ।

ऐन्द्राग्न त्रि० इन्द्राग्नी देवते अस्य अण् । इन्द्राग्निदेवताके हविरादौ । "एता ऐन्द्राग्नी हिरूपा अग्नीषोमीया" यजु० २४,८ "ऐन्द्राग्नः संहितोऽधोरामः" २९,५८ । "ऐन्द्राग्नेन विधानेन" भा० अनु० ६० अ० ।

ऐन्द्रापौष्ण त्रि० इन्द्रश्च पूषा च द्वन्द्वे आनङ् इन्द्रापूषाणौ देवते अस्य अण् उपधाऽतोलोपः । इन्द्रापूषदेवताके हविरादौ । "ऐन्द्रापौष्णं चरुमिति" शत०ब्रा० ४,२,५,५ । "अग्नापौष्णः ऐन्द्रापौष्णः" काठा०१५,२,१४ एवम् ऐन्द्रावारुणैन्द्रावार्हस्पत्यादयोऽपि इन्द्रवर्जित तत्तद्देवताके हविरादौ त्रि० ।

ऐन्द्रायण पु० इन्द्रस्यापत्यम् वा० फक् । इन्द्रापत्ये ततः चतुरर्थां अरीहणादि०वुञ् । ऐन्द्रायणक तेन निर्वृत्तादौ त्रि०

ऐन्द्रि पु० इन्द्रस्यापत्यम् इञ् । १जयन्ते २अर्जुने ३वाजिवानरे ४काके च" मेदिनिः । तत्र काके । "ऐन्द्रिः बिल